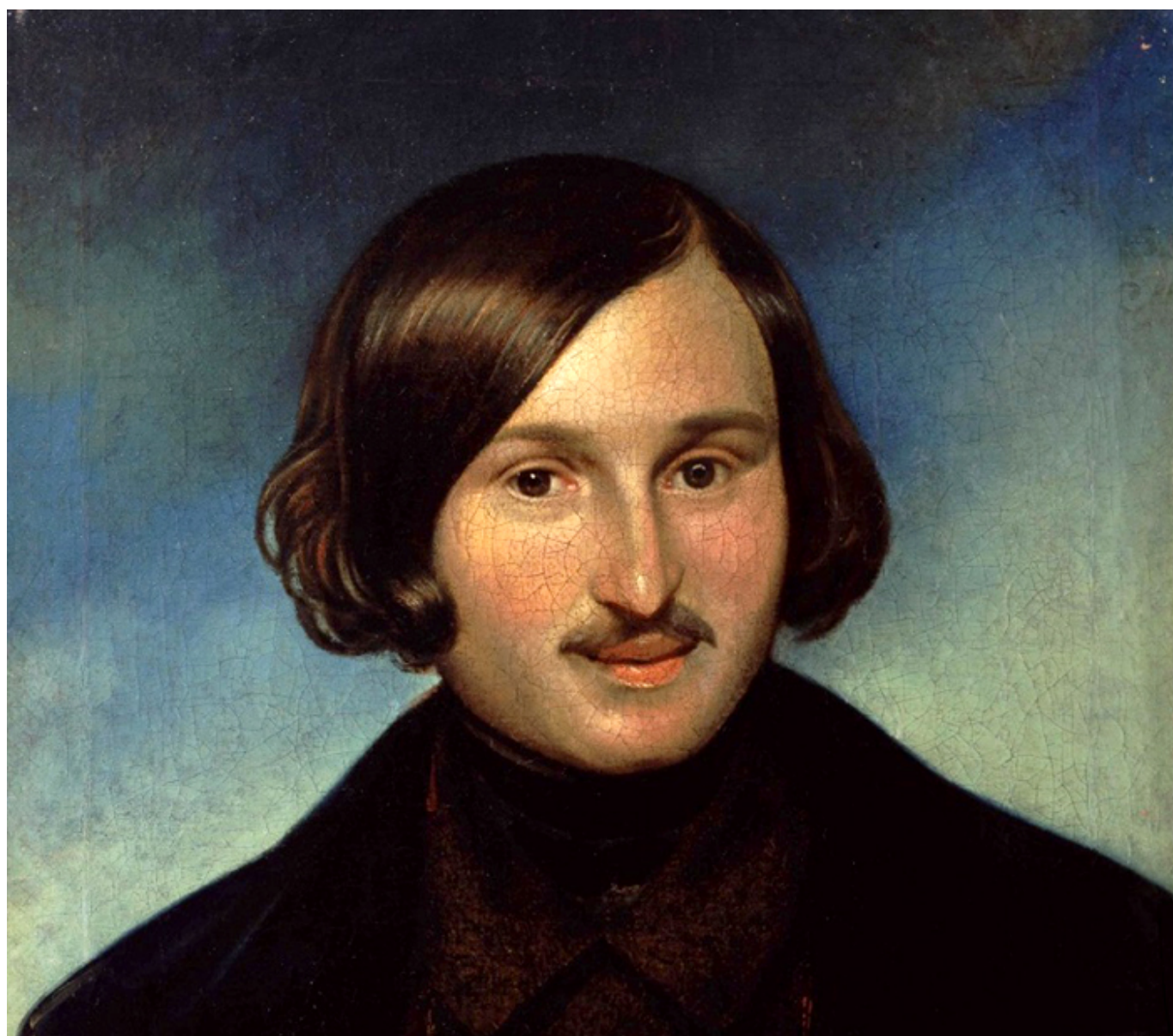

**Микола Васильович Гоголь
(1809-1852) – видатний
український та російський
письменник, класик світової
літератури**

Микола Васильович Гоголь (20 березня 1809 року, Сорочинці, Миргородський повіт, Полтавська губернія – 21 лютого 1852, Москва) – український та російський прозаїк, драматург, поет,

критик, публіцист, визнаний одним з класиків світової літератури.

Микола Гоголь народився 20 березня (за старим стилем – 1 квітня) 1809 року в Сорочинцях поблизу річки Псел, на кордоні Полтавського і Миргородського повітів Полтавської губернії. Походив із старовинного дворянського роду Гоголів-Яновських. Ймовірно, був нащадком Остапа Гоголя – гетьмана Правобережного Війська Запорозького.

Крім Миколи, в сім'ї Гоголів-Яновських було ще одинадцять дітей. Батько Миколи, Василь Опанасович Гоголь-Яновський (1777-1825), помер, коли синові було 15 років. Вважають, що сценічна діяльність батька, який був чудовим оповідачем і писав п'єси для домашнього театру, визначила інтереси майбутнього письменника.

Життя в селі до школи і після, в канікули, проходило в обстановці малоросійського побуту, як панського, так і селянського. Згодом ці враження лягли в основу малоросійських повістей Гоголя.

У віці десяти років Миколу відвезли в Полтаву до одного з місцевих учителів, для підготовки до гімназії; потім він поступив в Гімназію вищих наук у Ніжині, у якій навчався з травня 1821 по червень 1828 року. У Ніжині Гоголь написав свої перші літературні твори і опублікував деякі з них у рукописних журналах та альманахах. Тут з'явилися його вірші «Италия», «Новоселье», «Непогода», «Две рыбки», «Битва при Калке», поема «Ганс Кюхельgarten», сатири «Насмешнику некстати», «Нечто о Нежине, или Дуракам закон не писан», драматичні твори.

У грудні 1828 року Гоголь переїхав до столиці Російської Імперії. В Санкт-Петербурзі він одразу завів знайомства з земляками-малоросами. Намагався служити державним чиновником, мріяв стати актором театру, пробував себе як літератор. У 1829 році в журналі «Отечественные записки» публікує оповідання «Басаврюк», перше з циклу «Вечори на хуторі біля Диканьки».

Першою книгою, яку Микола Гоголь видав у Петербурзі, стала романтична ідилія «Ганц Кюхельгартен» (1829). Вона була написана ще в Ніжині. Головному героєві цього твору були додані ті ідеальні мрії і прагнення, яким сам Гоголь був переповнений останні роки свого ніжинської життя. Столичні критики поставилися до цього літературного дебюту вкрай негативно, тому молодий письменник власноруч знищив весь тираж своєї книги.

Після цієї невдачі Микола Гоголь подорожує Європою, а потім повертається до Росії і поступає на держслужбу в Удільне відомство – установу, що здійснювала управління майном імператорської сім'ї. Продовжує займатися літературою.

У 1830 році зав'язуються перші літературні знайомства Гоголя – Орест Сомов, барон Дельвіг, Петро Плетньов. У 1831 році відбувається зближення з колом Жуковського і Пушкіна, що мало великий вплив на подальшу долю молодого письменника і на його літературну діяльність. Того ж року в «Вітчизняних записках» друкувалися оповідання з циклу «Вечори напередодні Івана Купала». Були написані «Сорочинський ярмарок» і «Майська ніч».

Інші твори Гоголь друкував тоді у виданнях барона Дельвіга «Літературна газета» і «Північні квіти», де була поміщена глава з історичного роману «Гетьман». Надруковані в журналах оповідання були сприйняті публікою із цікавістю і симпатією.

1835 року займає кафедру історії у Санкт-Петербурзькому Імператорському університеті, але через короткий час вирішив остаточно порвати з педагогічною діяльністю і присвятити себе літературній творчості. У цей час він працює над книгами «Арабески» і «Миргород», видає такі оповідання та повісті як «Тарас Бульба», «Вій», «Шинель», «Старосвітські поміщики».

З другої половини 30-х років подальший розквіт таланту Миколи Гоголя пов'язаний з його драматургією. Етапною навіть в історії театру стала його соціальна комедія «Ревізор» (1836), що спровокувала потужний громадський резонанс та критику. Невдовзі після прем'єри п'єси Микола Гоголь виїжджає на досить

тривалий час за кордон. Він відвідує Німеччину, Швейцарію, Францію, Італію.

У 1842 році виходить друком знаменитий роман «Мертві душі», що також був неоднозначно сприйнятий як критикою так і читацькою аудиторією. Одні вважали цей твір пасквилем на життя російського суспільства, інші захоплювались майстерним поєднанням сатири й реалізму, і вважали «правдиве викриття пороків» важливим кроком на шляху соціального прогресу.

Останні роки життя письменника сповнені драматичних пошуків себе в Істині. Про це він, зокрема, оповідає у «Вибраних місцях із листування з друзями», що були видані 1847 року.

На початку 1848 року з Неаполя відправляється до Палестини, щоб поклонитися Святому Гробу. Звідти, через Константинополь і Одесу повертається в Росію.

Продовжує посилено працювати над другим томом «Мертвих душ». Робота над цією книгою йшла важко. В душі письменника наростали протиріччя, пов'язані з визначенням спрямованості та ролі нового роману. З одного боку Гоголь прагнув викриття тогочасних суспільних пороків, з іншого – розумів, що цього недостатньо, бо потрібне переосмислення самого сенсу життя у площині взаємовідносин людини з Богом.

Неспроможність розрішити конфлікт пріоритетів призвела до відчуття безсилля, до розчарування результатами своєї праці. 11 лютого 1852 року Микола Гоголь спалив рукопис другого тому «Мертвих душ», і невдовзі після цього – 21 лютого 1852 року – помер.

Опис майна Гоголя показав, що після нього залишилося особистих речей на суму 43 рублі 88 копійок. У той же час незадовго до своєї смерті Гоголь передав дві з гаком тисячі рублів на благодійні цілі нужденним студентам Московського університету.

Микола Васильович Гоголь був похований на цвинтарі Данилового монастиря у Москві. У 1930 році Данилов монастир був остаточно

закритий більшовиками, а некрополь незабаром ліквідований.

31 травня 1931 року останки письменника перенесли на Новодівочий цвинтар.

Іменем Миколи Гоголя названі вулиці та навчальні заклади у багатьох містах України, Росії та інших країн. Близько двох десятків пам'ятників письменникові встановлені в різних містах світу. Твори Миколи Гоголя багаторазово ставилися у театрах, екранізувалися, використовувалися композиторами при створенні опер та балетів. Крім цього, сам Гоголь нерідко є персонажем спектаклів, фільмів, книжок, інших художніх творів. В Україні проводиться щорічний мультидисциплінарний фестиваль сучасного мистецтва «Гогольфест», названий на честь письменника.

У липні 2009 року Предстоятель Руської Православної Церкви – Патріарх Кирил – благословив випуск повного зібрання творів Миколи Гоголя у Видавництві Московської Патріархії. Нове видання підготовлено на академічному рівні.